

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. — kr.
Félévre 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
4 hasábos petsor 5 kr.
Nyilttérben . . . 20 kr.
Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda: Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.	Megjelen: Szerdán és Szombaton.	Méziratok: Vissza nem adtnak.	Kiadóhivatal: VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénz, hirdetések és reklámok ide intézendők.
--	------------------------------------	----------------------------------	--

Eszmetörődök a polgári iskolák szükségéről.

(Sz. G.) Panaszkodunk hátramaradásunkról az ipar terén, de arról, hogy értelmes iparüzőink legyenek egyáltalában, úgy a hogy kéne — nem gondoskodunk.

Sajnosan ki kell nyilatkoztatnunk, hogy a polgárság azon 100 ezreinek, kik mint kézművesek, iparosok munkájuk által mozdítják elő országunkban a nemzeti közvagyonosodást, szellemi szükségével sem az állam sem a község kellően nem gondol: általában nincs megadva a humanistikus és reál tudományos nevelés úgy, mind azon ifjaknak, kik hivatalva vannak a hazát a papi, a jogi, orvosi, politikai, állami és közgazdasági pályán reálismeretekkel is szolgálni.

Azonban vannak iparosaink közül sokan, kik szorgalmuk, iparkodásuk, józan értelmük működésük által eddig is becsületére váltak a hazának, mely szellemi műveltségükért oly keveset adott; de tudjuk azt, hogy minden e részben tett haladásuk csak azon egészséges, józanésznek kifolyása, mely iparos és földművelő népünket annyira jellemzi. És vajjon nem jutottak volna-e a tökély magasabb fokára, nem tudták-e volna jobban érvényesíteni a természettől nyert tehetségeiket, ha ezen tehetségek ifjú korukban üdvös irányt és művelődést nyertek volna. A műveltebb szellemű ember mesterségben, vagy ipar vállalatban nagyobb ügyességet tud kifejteni, jobban megérti jogait és kötelességeit: és még egy fő oka van ennek — azt hisszük, hogy a legfontosabb, a miért eddig is károsnak tartottuk az iparüző osztály neveltetésének elhanyagoltatását az, hogy mindekkorig épen ezen elhanyagoltatás miatt az iparos osztály, mely annyi kétségbe vonhatlan jelét adta nemzetiségünkhöz való ragaszkodásának, abba, melyhez régóta vonzódott, tetleg be nem léphetett.

Megvagyunk mi győződve arról, hogy például Tordán iparosaink szívében magyarok, hogy tetleg is kétszék, ha szükséges áldozatot hozni a haza oltárára, hogy becsülik nemzetünk nyelvét, azon igyekeznek taníttatni fiaikat, kikből majdan nem csak derék iparosok válnak, hanem értvén a nyelvet, a magyar irodalom termékek fogyasztói is lehetnek, mitől szorgalmas apáik a nyelv alapos nem tudása miatt — el vannak zárva.

A mondottakban foglaltatnak a polgári iskolák kiáltó szüksége és fontossága, valamint azon igények is, melyeket egy polgári iskola irányában

társadalmi jogunk lehet. Mert ilyen tanodától senki sem követelheti azt, hogy a tanulót az ipar különféle ágaira előkészítse; azt egy tanoda alig volna képes tenni, vagy pedig annyira volna szükség, a hány különböző ipar ág van, melyeket a már műveltebb ifju csak is praktikus módon tanulhat meg. Ha Németországban néhol meg is kísértették, ipartanodákat állítani, ezek a dolog természeténél fogva nem sokára magasabb reálintézetekké váltak.

Mily eredményt kelljen a polgári iskolától várni? — arra itt csak egyszerűen azt felelhetjük, hogy az ily tanodából kilépett növendék mind vallás-erkölcsileg, mind szellemileg annyira legyen kiművelve, hogy az életben magát biztosan tájékozthassa, és a nyelvet is annyira bírja, hogy meg nőtt korában kedve legyen akár a mullató, akár a szakba vágó komolyabb írodalmat pártolni.

Végre azt is meg kell jobb módú iparos polgártársaink dicséretére mondanunk, hogy a polgári iskola hiányát ösztönszerűleg érezvén, s fiaiknak a szükséges műveltséget megadni kívánván: őket egy pár évig az algyimnasium alsóbb osztályaiba jártatták. Hanem hát tapasztalásból tudjuk, hogy sehol sem az alreál tanoda, sem az algyimnasium nincsenek úgy szervezve, hogy egy kikerekített egész képezhetnének, mert ezek az osztályok csak lépcsőül akarnak szolgálni azon magasabb műveltséghez, melyre — különböző irányban a reál-tanoda és gymnasium törekednek. Tapasztalásból mondjuk azt is, hogy mind két rendű intézetek növendékeinek körül belül egy harmada az alsóbb osztályokból elmarad, és hihetőleg az iparos pályára lép — öszintén mondván — nemvívén magával a műveltségből azt a mire épen szükség lesz.

Megyénk állattenyésztése érdekében.

Gyakran olvasom a megye bizottsági gyűléseknek lefolyását egyik vagy másik lapból, gyakran olvasom, hogy a felmerült ügyek miként intéztetnek el de egy elhanyagolt, azonban igen lényeges ügyről — érve alatta a megye állattenyésztés ügyét — még a sok tudósítás közül egyikben sem találtam egy árva hangot sem.

Mintha ez ügy a legjobb lábón állana, — vagy oly csekély jelentőségű lenne, hogy erről beszélni csak időrablást okozna. —

Ha azok, kik a megye sorsának intézésére vannak hivatva azt a fáradságot vennék magoknak, hogy belépillantásnak hazánk állattenyésztési statisztikájába: meriten meggyőződhetnének a leg-

szomorubb állapotól e téren, a mit a csalhatlan számok bizonyítanak.

Belátnák, hogy évenként mennyi milliója vesz kárba az országnak a meddősségi százalék folytán s hogy ez mily nagyra hág főleg az erdélyi részekben.

Erre azonban senki sem gondol, ez ügyen annyit sem lendít senki, mint egy légynek a szárnya. Erdélyben követsére méltó jó példával ment elől Udvarhely, — mely törvények által szabályozta az ügyet. Ugyan még ez intézkedés sem a legtökéletesebb, de mindazonáltal nagy haladást jelez, — arányitva a külföldön ez irányban tett intézkedésekhez. —

Vannak-e Tordamegyének e célra irányuló bármely intézkedései, vannak-e ez intézkedések fenállása és foganatosítására örkődő közegek? Kitél nyerik utasításait, — kinek számolnak be eredményéről? S ha vannak ugyan hol létezhetnek azok? —

Erről egyáltalán hallani sem lehet kivéve Tordavárossát, a hol erre névbeni szabályzat létezik. — De miként áll ez ügy a községekben? —

Ügyel-e valaki az egyes községekben vagy akár magában a városban beszerzett tenyészanyag mennyisége és minőségére? Van-e létező-e a tenyésztest illetőleg valamiféle számarány? Nem tudni ulla semmit! Ha a nép maga nem képes belátni az ügy nagy fontosságát, ugy a törvényhozásnak kell arról gondoskodnia.

Eslő sorban a megye bizottsági tagjainak kellene az ügyet felkarolnia s ha a gyűlés, mely erre hivatva van nem tenne semmit, akkor a torda — aranyosi gazdasági együleten a sor. —

Jó lenne mindenek előtt hivatalból megszerezni Udvarhely vagy bármelyik megye e végre alkotott szabályrendeletét s ennek mintáján elindulva ez ügynek megyénkben is lendületet adni. —

Pontosan meg kellene határozni a számarányt, szegényebb községnek hitelet szerezni a tenyészanyag beszerzésére mely egyenesen az államtól is kedvező feltételek mellett eszközölhető. — Fel kellene állítani az illető hivatali közegeket a kik a törvények pontos megtartása felett szigorúan örkődjenek, ki kellene terjeszkedni az intézkedésnek az állattenyésztés-ügyre is, a melyel nálunk ki sem törődik. —

Ez saját magunk és az egész nemzet jólétét érdeklő ügy!

Ha a bizottsági gyűlés a mit várni lehet s tennie egyszerűen kötelessége is — ez ügyben tevékenységet, fejtené ki: megyénk állattenyésztése nem állana oly szomorú lábón mint az jelenleg áll. Agricola.

A csatateréről.

A törökök Mehemed Ali vezérlete alatt Rasgrad mellett nagy győzelmet nyertek.

Loocsánál és Plévnánál Ozmán pasát az oroszok megtámadták de megverte őket. Ozmán hadserge üldözi az ellenséget, s azok vad futásban menekünek, veszteségük roppant nagy, míg a törökök aránylag csekély.

Reuf és Sulejmán pasák egyesült

hadteste előre nyomul az ellenséget üldözve, s attól több ágyut elvettek, miután Eski Zágránál megverték.

A muszkák megkísérlették a Balkánon való visszavonulást, de Hafiz pasa megakadályozta őket.

Az oroszok Szisztovából kivonultak. Bukarestben nagy a esüggedés a muszka fegyverek váratlan és óriási veszteségei miatt.

A muszka lapok szintén nagy esüggedést tanusítanak.

A „Golos“ kinyilatkoztatja, hogy a közvélemény és az egész orosz nemzet nagyon esodálkozik, hogy mily nagy zajjal kezdtek ezen hadjáratokhoz, mely oly szerencsétlen, hogy nemcsak három ezred tétetett tönkre, de még ezen felül is óriási veszteségek vannak.

A „Nowoje Weonja“ kárhoztatja a tekintélyeket, hogy nem igyekeztek biztos tudomást szerezni az ellenség erejéről, s egyidejűleg azt mondja, hogy a muszkák vesztesége rendkívül nagy és colossalis.

A „Wjedomosti“ szeptérvási muszka lap egyenesen azon érdekes megjegyzést teszi, hogy a plewnai csatában történt veszteség felül túl mindent, a mit eddig az egész dunai táborozás alatt a muszkák vesztek.

Albániában és Grevenában felkelés tört ki a törökök ellen.

Montenegróban Ali Said pasa elfoglalta Karmak magaslatait és több montenegrói zászlóalját szét vert. Karmak lerombolása után a törökök visszatértek táborukba. A montenegróiak mintegy 100 halottat és 300 sebesültet vesztek.

A „Kilidjali“ monitor néhány ágyúnaszáddal július 30-án az ellenség hajóiban nagy kárt okozott, tűz ütött ugyan ki rajta, de elfojtották.

A törökök készülődnek téli hadjáratra.

Az a vélekedés, hogy a döntő csatának Ozman — Bazár és Tirnova között kell végbemenni, e vonalon van a törököknek legharezképebb seregük. A muszkák ismerik e kritikus helyzetet és 80000 fönyűi erősítést vonnak magukhoz, mi szintén a döntő ütközetre mutat.

Az oláh hadseregből 10000 ember Nikápoly felől operál Plevna ellen, 15000 oláh a Zsil torkolatnál kel át a Dunán, 10000 pedig Kalafát és Csuperezen mellett őrzi a Dunát.

Észrevételek

Torda város tanügyéről.

I.

Torda városában mind ez ideig csak felekezeti iskolák vannak, még pedig — (az egy unitárius algyimnasiumot kivéve) — mind elemi nép fiu és leányiskolák; itt tehát ez alkalommal ez utóbbiakról leendő szó. A ki figyelmet fordított e felekezeti iskolákra, a ki érintkezett ezen iskolák tanítóival és növendékeivel, a ki kutatta vizsgálta ezen iskolák felszerelését, a ki a vizsgálaton jelenlétén hallotta a tanító és tanítónő kérdéseit s arra a növendékek feleleteit, annak meg kellett győződnie arról, hogy dacára a tanítók és tanítónők lelkiismeretes fáradozásainak az eredmény mit a növendékek felbirtak mutatni alig kielégítő. Azt hiszem minden szülőnek, tanítónak és is-

kolaszéknek kötelessége keresni e baj forrását, megnevezni az okokat, melyek miatt jobb sikert felmutatni nem lehet.

Én e bajokat régóta ismerem, az okokat régóta kutatom, és azokat a következőkben vélem fölhalálni:

1) A tanító személyében. — Távol legyen tőlem, hogy Torda város igen derék tanítói ellen emeljek szót, kik kötelességeiket igen híven teljesítik — azonban a tanító személyéről és kötelességeiről kell itt általános szótlanom.

Nem czélok a tanító személyes tulajdonait elsorolni, e lap kerete igen szűk arra, — melyről kötetek vannak írva — elég annyit mondanom, hogy az ő személyének és életének tükörnek kell lennie. — Képességét illetőleg pedig annyit kell tudnia minden tantárgyból, hogy ő egy sok oldalú és magas műveltségű tökéletes minta-ember legyen, kitél növendékei sokat tanulva ő hozzá hasonlok lenni törekedjenek!

A mi korszerű nevelési és oktatási rendszerünk nagyon fiatal mert csak a magyar alkotmány vissza állítása után 1869-ban lett országos törvény által biztosítva. Ekkor lett kimondva, hogy a tanítók és tanítónők kiképzésére képezdékelt kell felállítani. E tanító és tanítónő képezdékelt felállítottak és ezen intézetek ma már virágoznak és számtalan jól képezített tanítót szolgáltatnak az iskoláknak.

Ezen intézetekből kikerült tanítók és tanítónők az újabbkori nevelés- és oktatási elvek szerint tanítanak. Tanításokon meglátszik az alapos szakképzettség és tapintatosság és tanításokban igen szép eredményt tudnak felmutatni. Ellenben ezen újabb nevelés- és oktatási elvek ismerete nélkül a kántor-tanítói pályán működő tanképesítéssel nem bíró tanító tudhat sokat, taníthat sok mindent, de az alapos képzettséget a realis ismeretek elsajátítására növendékeinek nem tudja megadni soha. Ezen nem is lehet esodálkozni, a nevelés- és oktatási elvek, nem oly természetűek, hogy azokat mindenki kitalálhassa — azokat sok századokon keresztül csak magas szellemű és lángelkű tanítóknek sikerült kitalálni és összeállítani, fölösleges tehát ma ezek kitalálásán törni valakinek fejét, sokkal több eredményt ér el az illető ügy, ha ezen elveket olvasgatja és igyekszik azokat elsajátítani. A nép és fájdalom — a tanító is könnyűnek tartja a tanító hivatalát. Igaz könnyű is úgy a mint ők gyakorolják, könyvet adnak a gyermek kezébe s kimutatják, hogy abból egy két cikket vagy levelet tanuljanak meg a növendékek, majd ők azt pipa-szó mellett kényelmesen felkérdeik s ha az illetők nem tudják megverik érte! Ámde nem így kell tanítani, hanem tessék az illető tanítónak az egész tananyagot megtanulni s abból a szükségességet kiválasztani s azt előszóval, könyv nélkül a növendékeknek előadni s az előadottakból az előadás végén kikérdezni. Tankönyvet nem szabad a gyermek kezébe adni, könyv nélkül tanítson a tanító, mert csak előadás után, hallásból tanulhat a növendék alaposan és jól. Így kell tanítani! Ez a tanító hivatala! Így tanítani nem könnyű, erre már nem érzi magát mindenki képesnek!

A tanítói és tanítónői hivatalra megkivántató képességgel a tordai népiskolai tanítók és tanítónők közül igen kevés bír. Ennek meg van a maga természetes oka, t. i. mikor ők a tanítói pályára léptek akkor e képesség követelésének híre pora sem volt tehát ezt követelnünk tőlök nem is lehet. Mi nem is követeljük — csak is az ügy megvilágosítására hoztuk itt fel — sőt elismeréssel kell szolanunk rólok, mivel ők elődázhatlanul siettek ntolagosan, a tanítók számára épen az újabb nevelés és oktatási elvek megismertetése végett rendezett pottanfolyamokon megjelenni s azokon az újabb ismereteket és tudomá-

nyokat megszerezni és elsajátítani. Közülök ma is sokan igen nagy érdeklődéssel fáradoznak a tanügy átalakításán s evégre nem szünnék a nevelés- és oktatási művek és füzetek tanulmányozásán fáradozni. Épen ezért különösnek tetszik, hogy tanításuknak még sincsen sikeres eredménye. Nincs mert nem bennek van a hiba.

(Folytatása köv.)

Városi és megyei élet.

Torda-aranyosmegye szolgabírói járáskokra leendő felosztásának tervezete.

Torda-aranyosmegye f. 1877. július 30-án tartott bizottsági közgyűlésén elfogadván az e tárgyban kiküldött bizottság munkáját a megyét hét szolgabírói járásra osztotta fel. — E felosztás tehát tulajdonképp most már csak annyiban terv, a mennyiben még hiányzik a nngy m. k. belügyminister ur megerősítése.

A hét szolgabírói járás következő.

I. Tordai járás. Székhelye Torda. Hozzá tartoznak következő községek: Bányabükk, Puszt-Csán, Csürülye Indal, Komjászog, Koppánás, Mikes, Felső-Peterd, Közép-Peterd, Magyar-Peterd, Szelitse, Szelistye, Puszt-Szentkirály, Puszt-Szent-Márton, Magyar-Szilvás, Szind, Túr, Mészkö, Alsó- és Felső-Szentmihályfalva, Keresztes, Sinfalva, és Aranyos-Polyán, összesen 22 község 14060 lakossal. —

II. Aljárjai járás. Székhelye Aljára. Ide tartoznak a következő községek: Asszonyfalva, Berkes, Bikalat, Puszt-Egres, Ruha-Egres, Érezpataka, Alsó-Füle, Felső-Füle, Hagymás, Aljára, Kákova, Kisbánya, Kisbánya-Havas, Magyar-Léta, Oláh-Léta, Magura, Magyaróság, Kis-és Nagy Oklos, Runk, Sütmege, Kisfenes, Oláh-Rákos, — 27 község 14997 lakossal.

III. Mezőségi járás. Székhelye Egerbegy. Ezen járáshoz tartoznak: Mező-Bő, Czikud, Mező-Nagy-Csán, Alsó-Detrehem, Felső-Detrehem, Egerbegy, Gyéres, Mező-Kook, Mező-Örke Szentjakab, Gyéres - Szentkirály, Mező-Záh, Méhes, Velkér, Mező - Sályi és Mező-Tohát, összesen 16 község 17292 lakossal.

IV. A maros-ludasi járás. Székhelye M-Ludas. Ide tartoznak a következő községek: Mező-Bodon, Maros-Bogát, Maros-Dátos, Hadrév, Mező - Keménytelke, Gerend-Keresztúr, Kece, Maros-Lekence, Maros-Ludas, Mező-Szakál, Mező-Szengyel, Mező - Gerebenes, Soospatak, Mező-Uraly, M-Pete, Szent-Margita, M-Ujfalu, M-Kapus, M-Orbó, M-Dellő, Oláh-Dellő, Nagy-Ikland, Kis-Ikland, összesen 23 község 19647 lakossal. —

V. A felvinczi járás. Ide tartoznak: Maros-Décs, Dombró, Csákó, Székely-Földvár, Alsó- és Felső-Füged, Harasztos, Hidas, Inakfalva, Székely-Kocsárd, Mohács, Örményes, Veresmart, Soos-Szentmárton, Vajdaszeg, Gerend, Aranyos-Lona, Keresed, összesen 18 község 12960 lakossal. —

VI. A toroczkói járás. Ezen járást alkotják: Bedelő, Borrév, Brezest, Csora Gyertyános, Lunka, Lupsa, Muncsel, Offenbánya, Alsó-Podsága, Felső - Podsága, Sásza-Vinceza, Szártos, Toroczkó-Szentgyörgy, Alsó - Szolesva, Felső-Szolesva, Toroczkó, Vidaly, Bágyon, Várfalva, Kövend, Aranyos-Rákos és Csegez, összesen 23 község 21626 lakossal.

VII. A topánfalvi járás. Ide tartoznak: Albát, Bisztra, Csertes, Nyágra, Ponorel, Skerisora, Szekatura, Topánfalva, Alsó-Vidra és Felső-Vidra, összesen 10 község 27643 lakossal. —

Ezen hét szolgabírói járáson kívül, a megyében fekvő két rendezett tanácsos bíró város, ugymint: Torda és Felvincz saját tanácsuk alatt álló külön járást képeznek.

Fürdői levél.

Kolozsvár, 1877. aug. 5

Tisztelt Szerkesztő Úr! Végre valahára!

Tehát eljött a perc, melyben az üdülést meg vagyok kezdendő.

Rohanok az omnibushoz, a conductor vasuti tempoval commandirizza:

„Tessék beszállani!“

Én engedelmeskedve a fensőbb parancsnak, na meg miután épen úgy tetszett, azt végrehajtani akartam. — Félre lebbentem a mult levelemben említett fekete ernyő függönyét, és szemembe táruul legelől egy három mázsás hölgy ki oly kedvesen mosolyog reám, hogy ijedtembe lekaptam kalapomat s legalázatosabban köszöntem mit egy elfelejtethetlen mosoly s a kedves vékanagyságu kerkeded főnek 5—6-szori bizenése követett.

Ezen láthatár (a mennyiben a tovább látást akadályozta) mögött láttam kinyúlni egy hegyes bajuszt, azon túl kis távolban egy, gyaníthatólag nem kis orrnak hajnal piros hegyét, azon túl egy szivarnak égő végét, melyeknek helyzetéből biztosan meggyőződhettem, hogy nem egy földi lény kiegyesítő részeit képezik, hanem háromnak, meg a szende 3 mázsás hölgy négy, szembe ezen phalanxal négy gratia, egytorna karton reggeli öltözetben, egyforma gomba kalappal, mindnégynek kezébe szendén, fehér zsebkendőnek esücskéje. Szemőket nem láttam, az átkozott gomba akadályozott ebben, de a kedves kis szájak mindnégy-nél mosolyra voltak vonulva.

A „tessék beszállani“ igéket bajosan lehetett teljesíteni, s még is e gombák oly varázserővel hatottak reám, hogy beültem közből, kettő jobbfelől, kettő balfelől én pedig közből az ötödik gratia. Beültem már csak azért is, hogy lássam a négy kalap karimának rejtett titkait. És láttam — láttam — bár ne láttam volna négy angyalt! — — Szérelmes lettem mind a négybe.

Mi lesz már most vele, kit otthon hagyék — tessék emlékezni a jó beafsteak sütővel? — — —

Nagy baj az a szerelem!

Sohajtozások között vonultunk ki a Labyrinthon át a történelmi nevezetességű római sóbányákhoz, melyek most már fürdők.

Végre megérkezénk, leszállottunk, én visszapillantok, — és találkozik tekintetem a kövér hölgy mélabús pillantásaival, melyek oly sajátágos arckifejezést kölcsönöztek neki, mit találobban nem lehet leírni, mintha azt mondjuk: mintha be lett volna savanyítva.

Mi lehetett ezt a hölgyet? — — — Meg fürdöttem.

A fürdőben elmélkedésre adtam magamat. Legelőször is vegyelemeztem a fürdő vizét — az én tudományom szerint.

Tehát: Minő alkatrészekből áll e víz? ez az első kérdés.

Bele mártottam ujjamat és megnyaltam.

Só ize van; tehát só van benne. Lubicskoltam kezemmel benne, a markamba meritettem belőle, s újra vissza öntöttem a medenczébe s meggyőződtem, hogy olyan mint a víz.

Tehát víz — só van benne; ergo kész az analysis — sósviz.

Második kérdés: Minő gyógyhatása lehet ezen víznek, és mik azon észszerű indokok, melyek a gyógyhatást kétségtelessé teszik?

A sónak fenntartási képessége van.

Példának okáért télen, ha az ember a disznóhúst elakarja tenni, hogy az épen maradjon, romlásnak ne induljon besozzuk; tehát hogy az emberi test épen maradjon, és romlásnak ne induljon, a mely emberi test szintén húsból áll, habár nem is disznóhúsból, nagyon észszerű, hogy az ember besozza, az az hogy sósvízben fürdődjék.

Áljon elé az a vegyész, áljon elé az a doctor a ki e logicámat képes ledönteni és én ledöntöm az ők tudományokat.

Tehát elkezdtem magamat besózni — fürdöttem egy jó órát, míg nem a conductor újra hallatta megszokott parancsszavát: „Tessék beszállani.“

Beszállottunk.

Az uton egy kis discursus fejlődött ki a társaság között.

A kövér hölgy megmondá, hogy 3 tordai. Tudtam, ha nem is mondta volna. A három úr, ugymint a bajusz, a veres orr és az égő szivar tulajdonosai az idén jöttek Tordára — hivatalnokok. A négy gratia idegenek fürdő vendégek. Na de talán még találkoznak együtt — tehát hagyjuk őket későbbre.

Le érkezve az első fürdő eredményét, következőkben tapasztaltam: megöttem ebédre — illő gabelfrűstöközés után — két tányér levest, utánna 6 pánkot, 4 adag sóbáftott, 5 tányér zöld pasulyt, 5 darab tordai pecsenye auflaggal, 4 darab libapecsenyét 7 savanyu ugorkával, nyolez placintát, 14 t turót, egy kosár barackot, s (de ennek csak felit mondom meg, mert szégyellem) egy liter borvizet bort. Jó étvágyot kívánok a viszontlátásig. —

Tisztelt szerkesztő úr!

Becses lapjának 23-dik számában megjelent felhívásnak többek részéről roszakaratulag oly értelem adatott a minőt az érdeklött maga sem tulajdonít de én sem tulajdonítok; nem pedig azért mert Kratzer Jozsef hivatal társam, mert vele baráti viszonyban állok és jóakarója vagyok.

Szükségesnek látom tehát e téren kinyilvánítani, hogy egyéb czélok nem lehetett s nem is volt mint az: hogy allám rendelt hivataltársamat szóltan elmaradásától egyszer mindenkorra elszakassam, mely kitűzött célt úgy hiszem elisértem.

Miután pedig Kratzer József a mai napon beadott írásbeli nyilatkozatával hivatalból távollétét igazolta, tehát ellene minden további hivatalos eljárásnak szükségese elesett.

A m. kir. adófelügyelő.

H i r e k.

— Az első évnegyed e hó 18-án lejárván teljes bizalommal kérjük lapunk pártolót az előfizetések megújítására.

Eddigi pályafutásából lapunknak mindenki meggyőződhetett, hogy komoly vállalatot indítottunk meg, mely a fővárosi sajtó elismerését már eddig is kivívta.

Iparkodni fogunk e téren tovább mozogva olvasóink és a sajtó megtisztelő elismerését ezentul is kiérdemelni és azt megtartani.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt. — kr.

Félévre 3 frt. — kr.

Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.

Helyben egy óra — frt. 60 kr.

Lapunk minden Szerdán és Szombaton pontosan jelenik meg. Tordán, 1877. augusztus 4-én.

A kiadó hivatal.

— **A felvinczi állami iskola** mellé a vallás- és közoktatási minister ur a következő tagokból álló állami gondnokságot nevezte ki: Magyar Efraim elnök, Kovács János, Schissel Albert, Mészáros István, Szatsvai Lázár, Takács Zsigmond és Acs Lajos.

— **Kisdedővöngye.** Miután a kisdedővön állomását az intézet ideiglenes helyiségében elfoglalta, — figyelemre méltó a szülők, hogy a beiratások e hó 15-ig a kisdedővönintézet szanilóntezai épületében eszköztenek Rákóczy Gizella kisdedővönönél. Az intézet játékszerei Buda-

pestről egy pár nap alatt megküldetnek és így semmisenem fog hiányozni ahhoz, hogy az intézet várva várt működését megkezdhesse.

— **Nyéki János szintársulatáról** azon hír terjedt volt el, hogy elszlott. E hírt most Bánffy-Hunyadról megező-folják, mert a társulat jelenleg ott működik, még pedig az ottani tudósítás szerint igen jó sikerrel. Előadásait július 29-én kezdte meg „Delilával” és ez alkalommal előnyösön mutatta be magát. A társulat jobb tagjai Nagyné — Könyves Mari, Nádor Béla és Gyulai, s kétségtelenül az igaztő. Gyulai a társulat talpköve, szép organum, esinosa alak, szép tehetség és routinnal.

— **A helybeli olvasó-nő-egylet** ezélba vette egy nyári táncvizigalom rendezését. E végből az előkészületeket megis tette, s a táncvizigalom határnapjára f. hó 19-ét ki is tűzte volt, azonban az intézkedéseket egyelőre felfüggesztette, előttünk ismeretlen okokból. Azt hisszük azonban, hogy ez nem jelenti a táncvizigalom elmaradását. Ha végleges megállapodás jön létre t. olvasóinkkal ideje korán tudatni fogjuk.

— **A megyei tisztújításokat** a belügyminister ur ez év őszén ohajtja keresztül vitetni. Ez okból a képviselő bizottságok megalakítása, u. m. a virilis tagok összeírása és a választás utján betöltendő helyek iránt a választás kerestül vitelére nézve rendeletet küldött a törvényhatóságokhoz.

— **A n-nyedi önkéntes tűzoltóegylet,** pénztára gyarapítása ezéljából, f. év augusztus 12-én nyári táncvizigalmat rendez, a „Holmarosban.” Beléptidij 50 kr. Kedvezőtlen idő esetében augusztus 20-án fog megtartani. Int tudjuk városunkból is le fognak többen rándulni e kedélyesnek ígérkező vizigalomra.

— **Markó Elekné,** ki múlt számunk híre szerint a pincebe esett és súlyos sérülést szenvedett, mint értesülünk jobban van, s teljes felgyógyulása minden kétségen kívül áll.

— **Nekrológ.** Alólirottak, a maguk és közel s távol levő rokonaik nevében, mely megilletődéssel jelentik, hogy forrón szorított édes anyjuk, s az illetők testvére, anyósa és nagyanyja, Domjanszegi Domján Eszter volt ó-tordai ev. ref. pap sófalvi Miklós Miklós özvegye, f. hó 7-én reggeli 6 órákor, életének 61-ik s özvegyiségének 9-ik évében, végelgyengülés következtében hosszas szenvedések után jobb létre szenderült. Az idvezült hült tettemei f. év és hó 8-án, szerdán délután 5 órákor, a felettük tartandó halotti ima után a nagy hidézeai, 223 szám alatti szállásáról a helybeli köztemetőbe vitetnek s az örök nyugalomra helyeztetnek, Torán, 1877, augusztus 7-én. Béke hamvain, áldás emléké! Miklós Gizella, Miklós Ida, Váradi Károlyné és Miklós Hermin, mint az idvezült leányai; Domján Kata, Domján Miklós és Domján Róza, Bán Istvánné, mint testvérek; Váradi Károly, Váradi Aurél, Váradi Elemér, Váradi Szilárd, Váradi Átilla és Váradi Dóra, mint veje és unokái.

— **Becker testvérek Temesvárról,** Becker J. vezetése alatt f. hó 6. és 7-én a „Koroná”-ban vono-ötös zeneestélyt rendeztek. Az estély a közönség nagy részének nem jutott tudomására, a hiányos hirdetés miatt, s ezért nem is jelent meg nagy számu közönség, ámbár művészetők pártolására érdemes.

— **A múlt számunkban jelzett három üteg uchatius,** tennap augusztus 7-én érkezett városunkba, Brassóából, s ma reggel tovább is vitték Kolozsvárra.

— **Kolozsvárt, a népgyűlés** a keleti háboru ügyében f. hó 5-én tartott meg, a lövölde területén. Mintegy 5000 en vettek abban részt a lakosság minden osztályából. Képviselve volt Torda, Gy.-Fehérvár, N.-Enyed Csucsá is. Deés város polgársága, valamint az ugyan

az nap B.-Hunyadon tartott népgyűlés is távirat utján nyilatkozattotta ki hozzácsatlakozását, a kolozsvári határozatokhoz. A gyűlésen elnökölt Sáni László, előadó volt Gyarmathi Miklós alispán, ki javaslatba hozta, hogy a népgyűlés egy a kormányhoz intézendő feiratban fejezze ki megbotránkozását az oroszoknak minden emberi és vallási törvényekkel ellenkező vérengző hadviselési módja felett, az oroszok túlterjeszkedő foglalásaik által a monarchia érdekeit veszélyeztetve látja, s minthogy a kormány politikáját a nép nem ismeri teljesen, tiltakozik minden occupatio ellen, mert ez által a törökbirodalom érdekei ellen működne, s az oroszokét mozdítaná elő, mindezekért kéressék fel a kormány hogy tiltakozzék az embertelen hadviselési mód ellen és minden hathatós eszközzel gátolja meg az europai civilizatio lételét veszélyeztető ezen terjeszkedést. Ez indítványt a népgyűlés lelkesült éljenzések között elfogadta. Hozzá szollottak az ügyhez éljenzések között Helffi Ignácz országgyűlési képviselő és Hegedüs István. Este a Stadler kertben rögtönzött közvaesora volt. —

— **M.-Vásárhelyt** szintén augusztus 5-én tartottak népgyűlést a keleti háboru ügyében, a főtéren. Mintegy 4000 ember gyűlt össze, Elnökölt Borosnyai Pál országgyűlési képviselő, jegyzősködött Kerekes Sándor. Az előterjesztést Lázár Ádám ügyvéd tette meg, ugyanoly értelemben, mi határozattá is lett, mint ezt a kolozsvári népgyűlésen tevék.

— **Uj iskolai atlaszt** adott ki Dr. Chervenc Ferencz — (Dr. Lange Henrik nyomán (hazai iskolák használatra alkalmazva 22 térképet tartalmaz, s ára csak 70 kr. kapható Rautmann Frigyesnél Budapesten. E derék atlaszt a válás- és közoktatási ministererium a népiskolai használható tankönyvek közé felvette.

— **Nekrológ.** Kézdi-polyáni Pál Gyula és neje ónlaki Sala Francziska, magok valamint gyermekeik: Gyula és Adorján nevében a szülői banát legmélyebb szenvedésével tudatják forrón szeretett leányuk, az illetők testvéreinek Francziskának, július hó 31-én délutáni 5 órákor, életének 11-ik évében szivbajban történt gyászos kimultát. Földi részei f. évi augusztus hó 2-án d. u. 5 órákor kíséttettek ki (Esztár Biharmegye) az örök nyugalomba. Béke poraira!

CSARNOK

A férfi sziv.

Beszély, írta N. F.

(Vége.)

Sokáig kísérték még az olaszországi események — gondolatban, s csak az életzaja s hosszas idő voltak képesek azokat elmémből csak némileg is elmosni.

Évek mulva elhatározám újra magamat Europa kertjébe menni. — Elutaztam

Egy hidegste Romába megérkezve a Minerva szálloda előtt nevetem és köszönést hallok. Egy óriási ember lép hozzám, ki kezemet megszorítja, mosolyog de én bajosan ismertem meg.

Hoheneck, de szerfelett megvénülve „No hát megváltozott nézeted Olaszország felől?” Kérdém barátomat.

„Az ország iránt közönyös vagyok, de a napot inkább szeretem mind eddig.” „Itt lakik ön?”

„Igen, jöjün szobámba melegedjék meg.”

„Hiszen ezt az én szobámban is megtehetem, engedje, hogy szobát kérjek magannak — nagyon fáradt vagyok.”

Szobát kértem — be mentünk, s tüzet rakatva eleibe ültünk.

Egyszerre mind kotten gondolatainkba merültünk. Ugy látszott mindketten egyre gondoltunk.

„Hugára Holm grófnőre gondol ugye?” Kezdé meg a társalgást Herbert.

„Rea — Ida nem oly lény, hogy könnyen lehessen felejteni, — s elvesztettem nyomát, nem tudom hól lehet.

„De hát nem tudja, hogy férjhez ment?”

„Kihéz?”

Giovannihoz — mindeneséhez.”

Szivarom elaludt — elfelejtettem szivni. —

„Hogy tehette ezt büszke unokahugom, hogy felejtkezhetett így el magáról?”

„Tehát az ön türelmességének határán is túl megy ugye az egyenlőség ilyen alkalmazása?”

„Túl sőt abban is igazat adok önnök, hogy a szabadság szép, de nem mindenkinél való.”

Nem sokára ezután a szomszéd szobában egy férfinak durva szidalmazásait lármáját, s egy nőnek esdeklő siró hangját hallók, melyek mind erősebbeké lettek. —

„Istennem, hogy ha ez Ida volna — kiálta Herbert.

„Azt mondanám réa, hogy megérdemelte sorsát.”

„Igen mert ön Idát nem szerettesoha.” Herbert felkelt s átszollott: „Ön az Grófnő.”

„Hoheneck, segítség! Segítség!” halasztott át, s mintha hangja mind elfojtottabbá válna.

Herbert betörte az olvasztó ajtót s ott esakugyan Idát találta, kit Giovanni fojtogatott, Herbert megragadta Giovanni s hatalmasan a földhöz vágta.”

„Ez ember örült kell hogy legyen — szolla ezután — „maradjon unakahugonál míg orvost hozok. —

Herbert ezután hidegen köszönt és elment

Ida a divánra esett.

„Oh Ferencz menyit szenvedtem.” „Nagyon könnyen kikerülhetne volna miért aljasodott le szolgáljához?”

„Ön kincsetlen — nem ismeri sorsomat, Alfonso halála után mindenki elhagyott, mintha irtoztak volna tőlem, ez emberrel maradtam, ki bánatomban vigasztalt, — s végül midőn láttá, hogy esakugyan senkim sincs azzal fenyegetett, hogy ő is elhagy, ha nem megyek hozzá nőül — s így kénytelen voltam ezt tenni, mert őt már nélkülözni nem tudtam.

Jószágot vettem neki Toskánában mely után grófi rangot és nevet nyert, — de reményében csalódott, mert a társaságba nem fogadták be, az ivásnak és más aljas szenvedélyeknek adta magát, s most már kinez mindig pénzt esikar ki tőlem.”

„Ez aljas kötelékből megkell szabadulnia.”

Herbert visszatért az orvos ki kijelentette, hogy Giovanni a sok ivástól örülté lett.

Ida Mellini villába költözött, s a halál Giovanniól kimárki volt merülve, meg szabadítá.

En Romából elutazni szándékozván, Herbertnél látogatást tettem. Elbeszéltem neki az Idától hallottakat, s kinyilvánítottam, hogy nagy megnyugtatósomra szolgálna, ha Idát, kit a sors megtört egy becsületes ember oltalma alatt hagyhatnám.

„Az én oltalman alatt nem maradhat — viszonzá Herbert hidegen. —

„Utolsó szava ez önnek Hoheneck? Ida megint valamely kaland áldozata lesz ha ön nagylelkűleg közbe nem lép.”

„Az az ő sorsa — pusztuljon el.”

„De minden szigorúsága daczára tudom, hogy ön szereti Idát!”

Érzelmim az enyémekek, s azokkal ugy rendelkezem a hogy akarom, de a férfi szivének a becsület törvénye parancsol.”

„Ezzel két embert itélt ön örök boldogtalanságra!”

Herbert nem szollott többet, mély bánattal hajlotta le fejét.

KÖZGAZDASÁG.

A föld termőerejének kimerülése és visszapótlása.

(Folytatás)

II. Czélszerű vetés forgás. — Vetés forgás alatt azon eszközlést értjük, miszerént, ugyanazon növény, ugyana-

zon talajon többször egymás után ne következék, hanem a termelendő növényekre nézve oly sorrend állapittassék meg, hogy azok a talajt ki ne zsarolják, a mit egyik növény a talajból kivett, azt a másik némileg visszapótolja. — Egy helyesen alkotott fordában — turnus — ugar — esetleg ugar növény — kapás, herenemü, kalászosok stb. a leghelyesebben kell, hogy kövessék egymást. —

Hogy a vetésforgásban helyesen rendezzük el növényeinket a következőkre kell figyelemmel lennünk: számba kell vennünk mindenkefelett a természeti szándékolt növényeket, meg kell vizsgálnunk talajunk összetételét, alakzatát, tudnunk kell mily kívánalmak vannak a termelendő növényeknek a tápanyagok iránt, tekintettel kell lennünk a helyi fekvés és égalji viszonyokra s ha az ezekre fektetett kívánalmak természetend növényeink természetével megegyeznek: ugy fordánk helyes megalkotása nem fog nehéz lenni. —

A növényeknek a fordábani elhelyezésénél segítségünkre szolgál a növény-élettan, mely megtanít arra, hogy mely anyagok képezik a különböző növények táplálékát s mily mennyiségben asszimilálnak azok az illető növény által. — Ezt tudnunk igen fontos mert majdnem minden növénynek más más igénye van, egyik sok kalit, a másik nátront stb. vesz ki a talajból. A növényeknek e természetét ismerve könnyen berendezhetjük azokat ugy, hogy a mely anyagot egyik kivett potolja vissza az utánna következő hátrahagyott maradványaival. —

Tudnunk kell, hogy mely növények szeretik a trágyát, — mily állapotban és mily nagy mennyiségben? Míg a kapás növények nemcsak eltűrik de szeretik és igénylik is a trágyát — ha mindjárt fris, vagy szalmás is, — addig buza alá trágyázva czélt tévesztenénk. — Általában az mondható, hogy legjobb a kapás növények alá trágyázni; mert ezek tenyészete alatt a föld többször forgattatik s a trágyának jut ideje, hogy tökéletesen elosztozódjék s elkorhadjon. Ha esetleg trágyánk éretlen s gyom magvakal telve volt, a többszöri megművelés által a gyomok kivesznek a felosztás befejeztetik s a föld tisztán és jó erőben fogadja bé a következő magot. — A vetés forgásra mintát közölni lehetetlen; mert a mint már fennebb is mondtam az igen sok körülménytől van függővé téve. — Példát hozni fel mindezen esetekre feleslegesnek hiszem, mert ugy vélem mindenki tudja, hogy Csikban repczét meg kölest hiába vetnénk; mert az ottani égalji és helyi viszonyok következtében sikerülni nem fogna.

A fennebbi eseteken kívül befolyással van még a gazdasággal kapcsolatos igás, tejelő és hizó állatok mennyisége. Ha nagy állatok létszáma s nyári istálozás van alkalmazva s e mellett kevés a kaszáló: ugy mindenek fellett előtérbe nyomul a takarmány termelés s ez világos, hogy befolyással van a forda megalkotására. —

A mi a gazdasági rendszereket illeti, a régi két és három-nyomásu rendszer sok változtatáson ment keresztül. A különböző rendszerek fellállításán igen sokat fáradtak az angol gazdák, a hol ma már a rendszerbe teljes ugar nem található az alat-tenyésztés kiterjedtsége miatt. — Ezekkel, a miket itten a rendszerrel elmondék korántsem volt szándékom azt érni el, hogy mindenki eszerént kezdjen gazdaskodni; mert ezekhez igen sok kívánalom szükséges s ezek közt legeső helyen az, hogy a birtok tagosított legyen. —

III. Trágyázás. — A harmadik sarkalatos elv, a földből a termények által elvont anyagok visszapótlása — vagyis a trágyázás. — Mielőtt erre nézve a szükséges tudnivalókat elősorolnám, engedjék meg olvasóim, hogy egy kis kitérést tegyek. —

Magyarország, mint mindenfelé hangoztatni halljuk, legeső helyen gabna termelő ország, — a hol az állam kiadása és bevételeit a termés sikerülése nagyban emelheti vagy csökkentheti. — Mégis e nagy fontosságú iparág a többik közt fejlettség tekintetében leghátrább áll s a mint egyesek — tisztelet a kevés kivételnek — ép ugy az állam is a földművelési érdekek előmozdítására fordít legkevesebb gondot. — Nem kísérem meg kormányunk működését összehasonlítani e téren más államokéval; mert elmaradásunk elszomorítólag tűnik fel. — Míg a magyar állam a földművelési czélok emelésére s előmozdítására 100,000 forintot megszavazna, ab-

ből 50,000 et törölnönek vél, addig más államok e czélra milliókat áldoznak. — Magyarországon a földmívelési tanügy 30,000 forinttal segélyeztetik, míg egyéb kevésbé fontos czélra milliók pazaroltatnak el. — Ez ugy hiszem eléggé szomorú körülmény.

Ha jó termés van örvend az ország, teljes reménye van a kormánynak, hogy nem fog nagy lenni az adóhátrálék, — de jöjjön csak egy pár terméketlen év zeng az ország a nép panasztól Kácpátoktól Adriáig, a nép kétségbe van esve, a kormány hitele meg ing; mert ha a föld nem termett szegény a nép, nincs miből az állam iránti kötelezettségét teljesítse, nő a deficit stb. stb. pénzügyi és gazdasági miseriák a melyeket vajh, ki volna képes előszámolni. — Hiába a többi

ipar-ág, mert az is csak pang. — Jön a másik év, elveti a nép a magot, mire tekint ekkor a kormány a lebillent pénzügyi mérleg helyre hozásánál? csak egyedül a jövődö termésre!

Midőn tehát a mezőgazdaszat ily fontosnak tűnik fel, a mint valóban is az, meg lehetünk-e elégedve azzal, a mit a kormány ez iparág érdekében tesz? — Bizonyára nem!

De valyon csak a kormányban keressendő-e a hiba? Világért sem! Kereshető magukban a gazdáknak is; mert ha szétnézünk a különböző vidékeken, elszomorító eseteket látunk, melyek gazdáink bűnös hanyagságát tanúsítják. Van egy földrész, melyről mindenki igen korlátolt nézettel bír, sokan mint a hátramaradás és elzárkózottság jelképét sze-

retik említeni. — És kik terjesztik e korlátolt nézeteket? A még korlátoltabb látkörü utazók! E földrész Japán és China. —

(Folyt. köv.)

Piaczi árjegyzéke

a tordai vásárra 1877. aug. 4. hozsom tárgyakkal

1 hectoliter: t. buza 9 frt. 50 Tavaszi tisztabuza — frt. — Elegebuza 8 frt. — kr. ros 5 frt. 75 Arpa 4 frt. 25. krt Zab 3 f. 50 kr. Törökbuza 5 frt. 50 kr. 1 méter mázsa széna kötetlen 2 frt. — kr. Alomszalma 1 méter mázsa 30 kr. — Tüzifa 1 köbméter 3 fr. 20 kr. marhahus 1 kilogramm 35 kr. Disznóhus 1 kilogramm 56 kr. Turó 1 kilogramm 48 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről aug. 7. 5% Metaliques 62.70. — 5% Nemzeti kölesön 66.70 1860-iki államkölesön 74.75. — Bankrészvények 112.50 Hitelrészvények 825. — London 165. — — Urbéri kötvények: Magyarországi 122.90. Temesvári 74.25. Erdélyi 74. — Horvát-szlav. 73.75. Ezüst 107.70 Cs. kir. arany 5.86. — Napoleond'or 9.82.

— Szerkesztői izonct. K. N. I. ügyvéd úrnak Előpatakon. Mint jó patrióta, a szorakozások és kedélyes élet közepette ne felejtkezzék meg a „Haladás-ról, s érdekesítse hasábjait egy avagy több „fürdői levél”-lel. — Fogadja üdvözetünket a távol otthonból.

Felelős szerkesztő és kiadótulajd.: Volz B.

H I R D E T É S E K.

Könyvnyomda Tordán.

Van szerencsém jelenteni a nagyérdemű közönségnek, hogy Tordán

Könyvnyomdát

állítottam fel, s a LEGJUTÁNYOSABB ÁRAK és feltételek mellett elfogadok e szakból

mindennemű munkákat,

pontos szolgálat, és tiszta, kifogástalan kiállításról kezeskedem.

Levélbeli megkereséseknek a legnagyobb pontossággal teszek eleget.

➡ **A nyomdába két tanuló felvétetik.** ➡

Volz Bálint

nyomdatulajdonos Tordán.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó idegbajok- és nehézkórban szenvedőknek

Legujabban feltalált gyógymód

Számtalan hálairatot mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

[15—30, 102]

A „Tribüne” 182-ik számában következő cikket hozza.

Ha mindjárt nem tagadhatni, hogy újabb időken a gyógyászat terén könnyűhivők, kizsákmányolása a legkülönfélébb kísérletek tétettek nevezetesen a sok titkos szerekkel való üzérkedés tetőpontját érte azt sem lehet eltitkolni hogy számtalan segédszereket mutathattal az újabb gyógyászat melyek a leghíresebben hatnak s mégis kevésbé ismeretesek. Ezek közé tartozik az **Aucilium orientis**. A kelet mostanig alig ismert gyógyfűveiből készítették s a vorozsát és a orvosi kar első tekintélyei által megvizsgáltatott. Eltávolítja a legnagyobb foku nezhékört mell és gyomorgüresüket. Ki a most nevezett betegségeket s az azokná alkalmatatni szokott szerek hatástalanságáról tudomával bír az minden esetre-nagyra fogja becsülni e gyógyszer számtalan hálányilatkozat bizonyítja sikerét A betegség s annak alapotáról beküldött értesítésre megküldöm gyógyszer melyhez egy részletes utasítás van assatolva. Melegen ajánlhatjuk tehát **Sylvius Boas** urat Berlin, (Friedichstrasse 22, 1. Etage) mint ideg bajokban egyedül biztosan kezelő orvost már csak azértis miután díját csak sikeres gyógyítás után fogad el.

SÜRGER MÁTYÁS

órási, Tordán.

Mindennemű fali és zsebórákat kijavítás végett elvállal s a pontos járásról egy évi felelősséget nyújt.

A városi, valamint a vidéki n. érdemű közönség figyelmébe ajánlja magát.

Lakása piacztér, a „Haladás” cz. lap kiadó hivatalával átellenben.

Levélbeli megrendelések pontos eszközlése.

Gyönyörű szép **női ruhakelmék**

a legújabb választékban

bámulatos olosón

HAMBURGER ADOLF

divatáru-raktárából

Budapest

Koronatervezgető-cz. 8.

Minták ingyen és bérmentve.

97.46